

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ประเภทการวิจัยอธิบาย (explanatory research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ และองค์ประกอบความสามารถด้านการคิดขั้นสูง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และกลุ่มนักเรียนทั่วไปที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 จำนวน 5 จังหวัด ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 201 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 48,723 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไปที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 และ 3 เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ และองค์ประกอบด้านการคิดขั้นสูงระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การสุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป มีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยมีลำดับชั้นในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สำรวจโรงเรียน จำนวนห้องเรียน และจำนวนนักเรียน จากเอกสารของฝ่ายสถิติวิเคราะห์และวิจัยของแผนงานกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (จำนวนโรงเรียน จำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2540) เพื่อจุดมุ่งหมายในการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 4 ประเภทคือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ การแบ่งขนาดของโรงเรียน จากรายงานการประเมินผลมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา แบ่งประเภทตามขนาดโรงเรียนด้วยจำนวนห้องเรียนได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 1 - 12 ห้อง

โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 13 - 36 ห้อง

โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 37 - 60 ห้อง

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 60 ห้องเรียนขึ้นไป

2. ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรสำหรับคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรของ Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน (e) $\pm 3\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,087 คน แต่เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 1,217 คน

3. คำนวณจำนวนห้องเรียนและโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ยมีจำนวน 41 คน ต่อ 1 ห้องเรียน (ข้อมูลปีการศึกษา 2540 มีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสิ้น 48,723 คน และจำนวนห้องเรียน 1,196 ห้องเรียน) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง 1,217 คน ต้องสุ่มจำนวนห้องเรียน 29 ห้องเรียน แล้วเทียบอัตราส่วนห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วนของจำนวนห้องเรียนตามขนาดของโรงเรียนได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนห้องเรียนทั้งหมดและจำนวนห้องเรียนที่เป็นตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาด	จำนวนห้องเรียนทั้งหมด	จำนวนห้องเรียนที่เป็นตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	88	7
ใหญ่	80	6
กลาง	167	12
เล็ก	58	4
รวม	390	29

ผู้วิจัยกำหนดการสุ่มตัวอย่างห้องเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 2 ห้องเรียน ดังนั้นจึงได้โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 โรงเรียน

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขนาด	จำนวนห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	7	3
ใหญ่	6	3
กลาง	12	6
เล็ก	4	2
รวม	29	14

(รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดูที่ ภาคผนวก ก)

4. จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนโรงเรียน และจำนวนห้องเรียน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป

ขนาด	จำนวนห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	7	358
ใหญ่	6	322
กลาง	12	390
เล็ก	4	147
รวม	29	1217

การสุ่มตัวอย่างกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ คือ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) Stevens, J (1986) ได้เสนอแนะว่า การศึกษาโดยวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) จำนวนตัวอย่างต่ำสุดควรเป็น 5 หน่วย ต่อ 1 ตัวแปร แต่ไม่ควรต่ำกว่า 100 หน่วย สำหรับการวิเคราะห์แต่ละครั้ง ส่วนจำนวนตัวอย่างของ Lindeman, R.H (1980) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 20 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มละ 300 คน ในการวิเคราะห์ที่มีตัวแปร 15 ตัวแปร และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดสงขลาจำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนมหาวชิราวุธ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมุทรโกนกุลยา และ โรงเรียนสาขาทาดใหญ่รัฐประชาสรรค์ ผู้วิจัยกำหนดการสุ่มตัวอย่างห้องเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 2 ห้องเรียน ดังนั้นจึงได้ห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 ห้องเรียน

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากกรมสามัญศึกษาไปติดต่อกับโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำหนังสือจากภาควิชาวิจัยการศึกษาไปติดต่อกับเพื่อขอข้อมูลคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน จากนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างห้องเรียนที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.50 ขึ้นไป และเลือกห้องเรียนที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำสุดของสายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 6 ห้องเรียน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 99 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจำนวน 60 คน

3. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนหนึ่งมาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไปที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.50 ขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 231 คน รวมกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการ

กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลาอีกจำนวน 99 คน จึงมีกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทั้งหมดจำนวน 330 คน

4. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในตอนแรกนั้นผู้วิจัยกำหนดว่าเป็นนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 2.50 แต่เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยสะสมของกลุ่มตัวนักเรียนทั่วไปมาแจกแจงความถี่และหาค่าเฉลี่ย พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาตั้งเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยกำหนดคะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 1.50 เป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 1.50 จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไปจำนวน 119 คน รวมกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลาอีกจำนวน 60 คน จึงมีกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้งหมดจำนวน 179 คน ถือว่ามีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (จำนวนตัวอย่าง 179 ต่อตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ 15 ตัวแปร คิดเป็น 12 หน่วยตัวอย่าง ต่อ 1 ตัวแปร) จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำดังแสดงตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง	ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	ในจังหวัดสงขลา	รวม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	231	99	330
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	119	60	179

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบวัดความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ ความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ และด้านการคิดขั้นสูงที่ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2537) เป็นผู้สร้างและพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Sternberg (1985,1986) จำนวน 52 ข้อ และส่วนหนึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเพิ่มอีกจำนวน 58 ข้อ รวมมีข้อคำถามทั้งหมด 110 ข้อ แบบสอบที่ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2537) สร้างขึ้นได้รายงานคุณภาพของแบบสอบไว้ดังนี้

1 แบบสอบวัดความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ จำนวน 6 ข้อ ซึ่งวัดความสามารถแยกย่อยในแต่ละด้าน ด้านละ 2 ข้อ ดังนี้คือ การเลือกเข้ารหัสข้อมูล การเลือกรวมข้อมูล และการเลือกเปรียบเทียบข้อมูล ค่าความยากภายในข้อมีค่าระหว่าง .22 - .71 ค่าความยากภายในข้อเฉลี่ย .49 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่า

ระหว่าง .28 - .64 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อเฉลี่ย .24 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมีค่าระหว่าง .01 - .18 ค่าความเที่ยง .76 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 1.31

2 แบบสอบวัดความสามารถในการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ จำนวน 33 ข้อซึ่งวัดความสามารถแยกย่อยในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านอนุกรมตัวเลข 8 ข้อ ด้านตัวเลข 4 ข้อ ด้านการเปรียบเทียบปริมาณ 8 ข้อ ด้านการคำนวณ 5 ข้อ ด้านการลงสรุป 3 ข้อ และด้านภาษา 6 ข้อค่าความยากรายข้อมีค่าระหว่าง .19 - .91 ค่าความยากรายข้อเฉลี่ย .58 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง .03 - .55 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อเฉลี่ย .36 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมีค่าระหว่าง .01 - .41 ค่าความเที่ยง .79 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 3.21

3 แบบสอบวัดความสามารถด้านการคิดขั้นสูง จำนวน 12 ข้อ ซึ่งวัดความสามารถแยกย่อยในแต่ละด้าน ด้านละ 2 ข้อ ดังนี้คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการระบุขั้นตอนการแก้ปัญหา ความสามารถในการจำลองภาพการแก้ปัญหา ความสามารถในการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และความสามารถในการตรวจสอบหรือทบทวนกระบวนการแก้ปัญหา ค่าความยากรายข้อมีค่าระหว่าง .31 - .90 ค่าความยากรายข้อเฉลี่ย .50 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง .10 - .46 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อเฉลี่ย .30 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อมีค่าระหว่าง .001 - .68 ค่าความเที่ยง .90 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 2.26

เนื่องจากเมื่อพิจารณาจำนวนข้อคำถามที่วัดความสามารถย่อยแต่ละด้านมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามเพิ่มอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อให้ข้อคำถามวัดความสามารถของนักเรียนได้อย่างครอบคลุมความสามารถย่อยทั้ง 15 ด้าน ตลอดจนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำแบบสอบไปวัดความสามารถของนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดว่า ให้มีจำนวนข้อคำถามในการนำไปใช้จริงอย่างน้อย ความสามารถย่อยละ 5 ข้อคำถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างจำนวนข้อคำถามเพิ่ม

แนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบเพิ่มจากของผดุงชัย ภูัพฒน์ (2537) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย และตำรา ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการสร้างแบบวัดเชาวน์ปัญญาและความถนัด ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาของ Sternberg (1986,1986)
2. ศึกษาแนวทางในการสร้างข้อสอบของผดุงชัย ภูัพฒน์ (2537) จากนั้นผู้วิจัยสร้างข้อคำถามโดยยึดแนวทางและรูปแบบของแบบสอบของผดุงชัย ภูัพฒน์ (2537) โดยแสดงจำนวนของข้อคำถามที่สร้างเพิ่มดังตารางที่ 5
3. นำแบบสอบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจดูและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ ภาคผนวก ก) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบทั้งหมด 110 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบ

ตารางที่ 5 โครงสร้างแบบสอบวัดความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ และด้านการคิดขั้นสูง ของผดุงชัย ภูพิณ (2537) และจำนวนข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างเพิ่ม

ความสามารถ	จำนวนข้อคำถาม (เดิม)	จำนวนข้อคำถาม (เพิ่ม)	รวม
ด้านการแสวงหาความรู้	6	18	24
การเลือกเข้ารหัสข้อมูล	2	6	8
การเลือกรวมข้อมูล	2	6	8
การเลือกเปรียบเทียบข้อมูล	2	6	8
ด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ	34	16	50
ด้านอนุกรมตัวเลข	8	-	8
ด้านตัวเลข	4	4	8
ด้านการเปรียบเทียบปริมาณ	8	-	8
ด้านการคำนวณ	5	3	8
ด้านการลงสรุป	3	5	8
ด้านภาษา	6	4	10
ด้านการคิดขั้นสูง	12	24	36
การระบุปัญหา	2	4	6
การระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	2	4	6
การระบุขั้นตอนการแก้ปัญหา	2	4	6
การจำลองภาพการแก้ปัญหา	2	4	6
การค้นพบวิธีการแก้ปัญหา			
โดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	2	4	6
การตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา	2	4	6
รวม	52	58	110

5. คุณภาพของแบบสอบวัดความสามารถ เนื่องจากข้อสอบมีการให้คะแนนแบบถูก 1 คะแนน ผิด 0 คะแนน ผู้วิจัยจึงรายงานค่าความเที่ยงตามสูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (KR 20) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยาก (p) ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบของ รศ.ดร. สุวัฒน์ สุขมกลินต์ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมรายด้านด้วยโปรแกรม SPSS/PC⁺

เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการพัฒนาแบบสอบ เมื่อผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบสอบ ทั้งหมดจำนวน 110 ข้อ วัดความสามารถย่อย 15 ด้าน จากนั้นผู้วิจัยพิจารณาถึงคุณภาพของแบบสอบ ด้านความเที่ยงของการวัดความสามารถย่อยแต่ละด้าน ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยาก และค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมรายด้าน แล้วผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกที่ไม่เหมาะสมและข้อคำถามที่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมรายด้านต่ำ ออก แต่ข้อคำถามข้อไหนเมื่อตัดแล้วทำให้ค่าความเที่ยงของรายด้านต่ำ ผู้วิจัยก็จะไม่ตัดข้อคำถามข้อนั้น

จำนวนข้อคำถามที่ตัดออกมีดังนี้

แบบสอบวัดความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ตัดออกจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 18 เหลือ 23 ข้อ

แบบสอบวัดความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติตัดออกจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อที่ 25,26,33,42, 48,50 เหลือ 44 ข้อ

แบบสอบวัดความสามารถด้านการคิดขั้นสูงตัดออกจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อที่ 3,5,13,18,33,34 เหลือ 30 ข้อ

และได้เสนอคุณภาพของแบบสอบฉบับที่ผู้วิจัยนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 97 ข้อ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าความเที่ยง ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนกและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมรายด้าน ของแบบสอบวัดความสามารถ

ความสามารถ	ความสามารถย่อย	จำนวนข้อ	KR20	p	r	ค่า r_{α} ข้อกับคะแนนรวมรายด้าน
การแสวงหาความรู้	เข้ารหัสข้อมูล	8	.83	.19 - .77	.29 - .59	.43 - .46
	รวมข้อมูล	8	.86	.25 - .86	.31 - .53	.64 - .76
	เปรียบเทียบข้อมูล	7	.86	.20 - .80	.20 - .83	.70 - .74
ประมวลผลอย่างอัตโนมัติ	อนุกรม	8	.87	.44 - .91	.19 - .41	.58 - .82
	ตัวเลข	8	.83	.35 - .92	.21 - .56	.60 - .78
	เปรียบเทียบปริมาณ	8	.81	.25 - .82	.27 - .75	.53 - .78

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความสามารถ	ความสามารถย่อย	จำนวนข้อ	KR20	p	r	ค่า r_{α} เทียบกับคะแนนรวมรายด้าน
	การคำนวณ	6	.80	.20 - .68	.21 - .71	.67 - .76
	การลงสรุป	7	.82	.67 - .94	.20 - .54	.49 - .77
	ภาษา	7	.81	.64 - .80	.23 - .49	.61 - .73
คิดขั้นสูง	ระบุปัญหา	5	.82	.35 - .68	.29 - .53	.70 - .80
	ระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	6	.88	.60 - .83	.24 - .58	.73 - .80
	ระบุขั้นตอน	4	.80	.19 - .77	.20 - .46	.22 - .78
	จำลองภาพการแก้ปัญหา	5	.80	.20 - .76	.19 - .51	.72 - .81
	ค้นพบวิธีแก้ปัญหา	5	.80	.37 - .90	.22 - .51	.45 - .82
	ตรวจสอบการแก้ปัญหา	5	.82	.39 - .61	.24 - .64	.71 - .78
	รวม	97				

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบ

- นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อกับกรมสามัญศึกษา จากนั้นนำหนังสือจากกรมสามัญศึกษาไปติดต่อกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวัน เวลา ที่จะทำการทดสอบ
- นำแบบสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน
- การดำเนินการสอบ ผู้วิจัยไปดำเนินการสอบด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการสอบ วิธีสอบ ความสำคัญของการทำแบบสอบ ตลอดจนขอความร่วมมือให้นักเรียนตั้งใจทำแบบสอบอย่างเต็มที่
- ให้นักเรียนเขียน ชื่อ นามสกุล เพศ ลงในกระดาษคำตอบให้เรียบร้อยแล้วแจกแบบสอบ หลังจากนั้นให้นักเรียนอ่านคำชี้แจง หากนักเรียนสงสัยก็ให้ซักถาม เมื่อเข้าใจแล้วให้นักเรียนลงมือทำข้อสอบพร้อมกัน เริ่มจับเวลาในการทำแบบสอบของนักเรียน จนถึงเวลาที่นักเรียนส่งกระดาษคำตอบได้ประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ก็ถึงเวลานี้เป็นเวลาที่เหมาะสมในการทำแบบสอบ ได้เวลาที่เหมาะสม

ฉบับที่ 1 มีข้อสอบ 24 ข้อ เวลา 25 นาที ฉบับที่ 2 มีข้อสอบ 50 ข้อ เวลา 60 นาที ฉบับที่ 3 มีข้อสอบ 36 ข้อ เวลา 40 นาที

5. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปติดต่อกับกรมสามัญศึกษา จากนั้นนำหนังสือจากกรมสามัญศึกษาไปติดต่อกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวัน เวลา ที่จะทำการทดสอบ

2. นำหนังสือจากภาควิชาวิจัยการศึกษาไปติดต่อกับโรงเรียน เพื่อขอคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบไปดำเนินการสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป จำนวน 1,217 คน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 6 ห้องเรียน จากโรงเรียน 3 โรงเรียน ในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชุมชี้แจงกับผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการสอบ เพื่อให้วิธีการดำเนินการสอบเป็นไปอย่างเดียวกัน

3.2 การดำเนินการสอบ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไปดำเนินการสอบด้วยตนเองโดยผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการสอบ วิธีสอบ ความสำคัญของการทำแบบสอบ ตลอดจนขอความร่วมมือให้นักเรียนตั้งใจทำข้อสอบอย่างเต็มที่

3.3 ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล เพศ ลงในกระดาษคำตอบให้เรียบร้อย แล้วแจกแบบสอบ หลังจากนั้นให้นักเรียนอ่านคำชี้แจง หากนักเรียนสงสัยก็ให้ซักถาม เมื่อเข้าใจแล้วให้นักเรียนลงมือทำข้อสอบพร้อมกัน เมื่อหมดเวลาจึงเก็บข้อสอบและกระดาษคำตอบ (ฉบับที่ 1 มี 23 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที ฉบับที่ 2 มี 44 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที และฉบับที่ 3 มี 30 ข้อ ใช้เวลา 36 นาที)

3.4 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ค่าสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺

1.1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน เพศ และคะแนนเฉลี่ยสะสม

1.2 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความโด่ง (kurtosis) และค่าความเบ้ (skewness) ของคะแนนวัดความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ ด้านการคิดขั้นสูง และความสามารถย่อยทั้ง 15 ด้าน ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ

2. เปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนวัดความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ และด้านการคิดขั้นสูง ระหว่างนักเรียนที่มีตัวแปรภูมิหลังแตกต่างกัน โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺

3. วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 15 ตัวแปร ที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis:CFA) โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺

4. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis:CFA) ของตัวแปรแฝงด้านความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ ตัวแปรแฝงด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติและตัวแปรแฝงด้านการคิดขั้นสูง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.10) พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีไลต์ลิสต์สูงสุด (Maximum Likelihood =ML) ค่าสถิติสำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าสถิติไค- สแควร์ (Chi-Square) ดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) ค่าดัชนีเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรสูงสุด (LARGEST STANDARDIZED RESIDUAL) (เนลลิกซ์, 2538)

4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป

4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยกำหนดให้จำนวนองค์ประกอบและน้ำหนักองค์ประกอบ (LX) มีค่าคงที่เท่ากับของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติ และองค์ประกอบความสามารถด้านการคิดขั้นสูงของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยกำหนดให้จำนวนองค์ประกอบและน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าคงที่เท่ากับของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั่วไป โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL 7.20)

6. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติและองค์ประกอบความสามารถด้านการคิดขั้นสูงของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยแบ่งย่อยออกเป็น 2 ตอน คือ

6.1 เปรียบเทียบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติและองค์ประกอบความสามารถด้านการคิดขั้นสูงของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ χ^2

6.2 เปรียบเทียบรายคู่สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบความสามารถด้านการประมวลผลอย่างอัตโนมัติและองค์ประกอบความสามารถด้านการคิดขั้นสูงของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบ Z

สถิติที่ใช้วิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ความเที่ยง (reliability) โดยวิธีการคำนวณหาค่าความเที่ยงของคูเดอริชาร์ดสัน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$KR20 = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right]$$

k = จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ

p = สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบได้ถูกต้อง

q = สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบผิด

pq = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (ผลคูณของสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกและตอบผิด)

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนผู้ที่ตอบถูกทั้งหมด หรือแทนด้วย σ^2

$$= \frac{\sum X^2}{N} - \left(\frac{\sum X}{N} \right)^2$$

2. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index) เป็นดัชนีเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลที่ยังไม่ได้ปรับกับโมเดลที่ปรับแล้ว โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$GFI = 1 - \{ F[S, \Sigma(\theta)] / F[S, \Sigma(0)] \}$$

GFI คือ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

$F[S, \Sigma(\theta)]$ คือ ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ

$F[S, \Sigma(0)]$ คือ ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลที่ไม่มีพารามิเตอร์

3. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้แล้วโดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ดังสูตรต่อไปนี้

$$AGFI = 1 - \left\{ \frac{1}{2d}(k)(k+1) \right\} (1 - GFI)$$

AGFI คือ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว

GFI คือ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

d คือ องศาอิสระ

k คือ จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

4. ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\chi^2 = (n-1) F[s, \Sigma(\theta)]$$

เมื่อ $df = [k(k+1)/2] - t$

χ^2 คือ ค่าไค-สแควร์

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$F[s, \Sigma(\theta)]$ คือ ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ

k คือ จำนวนตัวแปรสังเกตได้

t คือ จำนวนพารามิเตอร์อิสระ

5. ค่าสถิติทดสอบ Z ที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

$$Z = \frac{Z_{r1} - Z_{r2}}{\sqrt{\frac{1}{n_1 - 3} + \frac{1}{n_2 - 3}}}$$

Z_r คือ FISHER'S Z-TRANSFORMATION OF r_{xy}

n_1 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1

n_2 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
 Z คือ สถิติทดสอบ Z

(Glass Gene V., 1970 : 311)

6. สถิติทดสอบโค-สแควร์ χ^2 ที่ใช้ในการเปรียบเทียบเมทริกซ์สหสัมพันธ์

โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

คำนวณค่า MC^{-1} ซึ่งเป็นค่าการประมาณการแจกแจงของ χ^2

$$\text{ที่ } df = \frac{1}{2}(k-1)p(p+1)$$

$$M = \sum n_i \ln|S| - \sum_{i=1}^k n_i \ln|S_i|$$

$$C^{-1} = 1 - \frac{2p^2 + 3p - 1}{6(p+1)(k-1)} \left(\sum_{i=1}^k \frac{1}{n_i} - \frac{1}{\sum n_i} \right)$$

$$S = \frac{1}{\sum n_i} \sum_{i=1}^k n_i S_i$$

S = ค่าประมาณค่าที่ไม่ลำเอียงของ $\sum_i$

S_i = เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

k = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

p = จำนวนตัวแปร

n_i = $N_i - 1$

(Morrison, Donald, F., 1982 :252 - 253)

สำหรับสถิติทดสอบ Z และ สถิติทดสอบโค-สแควร์ χ^2 ที่ใช้ในการเปรียบเทียบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ แสดงการคำนวณในภาคผนวก ง.